

Het bont zandoogje

Spreken over Nederlandse dagvlinders doen we al snel in termen van somberheid: onze vlinderfauna bestaat uit een gezelschap van verdwenen, bedreigde, kwetsbare en gevoelige vlinders. De rode lijst telt 47 soorten. Het landelijk meetnet vermeldt bij 23 soorten sinds 1992 een afname als trend. Slechts acht soorten vertonen een toename en van hen spant het bont zandoogje verreweg de kroon: we zien de laatste vijf jaar een significante stijging van meer dan 75%. Temidden van alle sombere geluiden toch nog iets positiefs!

Met enige moeite dringen 's zomers de zonnestralen, gefilterd en verstrooid door het bladerdak, door tot in de diepere lagen van het bos. Daar verschijnen dan op struiken en bosgrond van die warme 'zonnevlekken'. Deze verspreide plekjes zonlicht worden door de mannetjes van het bont zandoogje fel verdedigd met territoriaal gedrag. Langzaam, met de snelheid van de traagheid van de zon, verplaatst zo'n territorium zich door het bos. Is het toeval dat ook het vlekkenpatroon op de bovenzijde van de vleugels van het bont zandoogje - lichte vlekjes contrasterend tegen een bruine ondergrond - doet denken aan deze zonnevlekken in het bos?

Wat die vlekjes betreft: we kunnen twee kleurvormen onderscheiden. Lichtgele tot crème-witte vlekken bij de bont zandoogjes uit de gematigde streken van Europa (*Pararge aegeria tircis*), en oranje vlekken bij de vlinders uit de warmere, zuidelijker gelegen streken (*P. aegeria aegeria*). Ruwweg loopt de scheidslijn door Midden-Frankrijk en Zwitserland via de Balkan en het vaste land van Griekenland naar Noord-Turkije.

Het bont zandoogje van bovenstaand portret behoort onmiskenbaar tot de zuidelijke vorm en werd gefotografeerd op het eiland Madeira in oktober 2002. Pas sinds 1976 wordt het Europese bont zandoogje op Madeira waargenomen. Inmiddels is hij er wijd verbreid. Dit zou mogelijk consequenties kunnen hebben voor het Madeira bont zandoogje (*Pararge xiphia*), een endemische soort die nergens anders ter wereld voorkomt dan op Madeira. Door verschillen in habitat-voorkeur tussen beide soorten - de endemische *xiphia* prefereert vooral de inheemse laurierbossen en *aegeria* meer de pijn- en eucalyptusbossen (en ook tuinen!) - schijnt dit tot nu toe echter mee te vallen. ■